

Motion till riksdagen 2011/12:C382

av **Andreas Norlén m.fl. (M, C, FP, KD)**

Riktvärden för flygbuller

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om flygbuller som inte hindrar angelägen stadsutveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder när Boverket och Naturvårdsverket i flygbullerfrågan motarbetar varandra på ett sätt som skadar rättssäkerheten för medborgare, kommuner och företag.

Motivering

Linköping är Sveriges första och största flygindustristad. Linköping är också en expansiv del av Fjärde storstadsregionen. Båda dessa förhållanden är viktiga för Linköping och för Östergötland. Det är dags att ändra de orimliga, statliga bullernormer för flygverksamhet som har skapat en helt onödig konflikt mellan flyget och staden.

År 2009 fastställde Boverket nya allmänna råd om lokalisering av bostäder i områden utsatta för flygbuller. Översynen av de allmänna råden kom till efter påtryckningar från bl a Linköpings kommun och länsstyrelsen i Östergötland, sedan det blivit uppenbart att rådande regelverk hämmar bebyggelseutvecklingen i Linköpings stad och dess omgivningar på ett oacceptabelt sätt. Det är glädjande att Boverket tagit fram konkreta och realistiska lösningar på detta problem, men beklagligt att Naturvårdsverket fortsätter att motarbeta angelägna förändringar.

Bakgrunden är att regeringen i 1996/97 års infrastrukturproposition (prop. 1996/97:53) angav riktvärden för acceptabelt buller från väg-, järnvägs- och flygtrafik i områden med bostadsbebyggelse. Dessa riktvärden är inte rättsligt bindande, men har i rättstillämpningen och i de statliga myndigheternas arbete kommit att få en mycket stark ställning vid prövning av var nya bostäder

Fel! Okänt namn på

i potentiellt bullerstörda områden ska få uppföras. Riktvärdena säger att genomsnittligt utomhusbuller vid bostäder inte bör överstiga 55 dB(A) (i fortsättningen benämnt decibel), medan det inte bör förekomma enstaka "bullertoppar" utomhus vid bostäder på mer än 70 decibel.

När ett Gripenplan startar, överstiger bullret 70 decibel inom ett stort område runt flygplanet och eftersom planet rör sig fort, sprids bullret över en stor yta. Det innebär att kortvariga "bullertoppar" på mer än 70 decibel förekommer över stora delar av Linköpings stadskärna och kringliggande landsbygd. I flera fall på senare år har länsrätten upphävt bygglov för bostäder i dessa områden (Tannefors, Bankekind m fl), med hänvisning till att riktvärdena för maximalt buller överskrids på de aktuella platserna. Bygglöven har beviljats av Linköpings kommun och överklagats av Saab AB, eftersom Saab inte vill riskera att efter framtida miljötillståndsprövningar behöva begränsa sin verksamhet med hänvisning till flygbuller som överstiger riktvärdena kring nyuppförda bostäder. Detta innebär att möjligheterna att bygga nya bostäder i attraktiva lägen i och kring Linköping kraftigt beskärs.

Den grundläggande kritiken mot tillämpningen av riktvärdena för "bullertoppar" är att de angriper ett "problem" som man kan ifrågasätta om det finns. Det som har störst betydelse för kvaliteten i boendet är nivån på den totala mängd buller man utsätts för, vilket bäst anges som ett genomsnittsmått. Att några få gånger per dag under några korta ögonblick bli överröstad av ett startande Gripenplan är inget stort problem. Det är en naturlig del av livet i en flygstad som Linköping. Av både Socialstyrelsens och Naturvårdsverkets remissyttranden över Boverkets förslag framgår att några entydiga forskningsresultat, när det gäller hur människor påverkas av enstaka "bullertoppar", inte föreligger.

Ett särskilt problem i sammanhanget är att riktvärdena i regeringens proposition från 1996 inte har infogats i någon lag eller förordning, utan enbart omnämns i propositionen och sedan har utgjort utgångspunkt för statliga myndigheters allmänna råd. Dessa allmänna råd är inte heller rättsligt bindande. Anledningen till att regeringen valde denna teknik torde vara just att man ville ge utrymme för flexibilitet och anpassning av bullerbedömningarna till omständigheterna i varje enskilt fall. Så har riktvärdena dock inte kommit att tillämpas, utan de har i rättspraxis och hos de statliga myndigheterna i hög grad använts som om de slagits fast i bindande lagstiftning. Den använda "lagstiftningstekniken" gör att det inte är helt tydligt hur man ska agera som lagstiftare, om man är missnöjd med det sätt på vilket riktvärdena tillämpas.

Det är tydligt att statens olika delar inte drar åt samma håll. Boverket har i sina nya allmänna råd uttryckt sig på ett sätt som skulle undanröja huvuddelen av de problem som Linköpings kommun och Saab brottas med. Boverket säger att man inte längre ska tillämpa riktvärdet för "maxbuller" från flyg och istället låta genomsnittliga bullernivåer vara avgörande, i kombination med att man begränsar antalet "bullertoppar" som får förekomma nattetid. Naturvårdsverket vidhåller dock att riktvärdet för "maxbuller" ska fortsätta att vara styrande. Det innebär att Boverkets allmänna råd angående flygbuller står i konflikt med Naturvårdsverkets allmänna råd om riktvärden för flygtrafikbuller. Det är en orimlig situation. Kommuner, företag och enskilda medborgare

måste kunna få ett och samma svar från staten. De ska inte behöva vänta på att förvaltningsdomstolarna löser tvister om vilken statlig myndighet som har rätt. Linköpings kommun arbetar just nu med planärenden som rör över 2 000 bostäder och som direkt påverkas av hur den här frågan hanteras. Om ingen ändring kommer till stånd, riskerar det att allvarligt bromsa bebyggelseutvecklingen i Linköping.

Regeringen måste lösa den här konflikten mellan sina myndigheter och ta ställning för innehållet i Boverkets förslag. Regeringen kan exempelvis i en ny proposition till riksdagen och med stöd av Boverkets underlag lämna förslag till en revidering av de riktvärden för flygbuller som framgår av 1996/97 års proposition. Då får såväl domstolarna som de statliga myndigheterna en tydlig signal om vad som gäller, och det är vad som behövs.

Gripenprojektet är av stort nationellt intresse. Att man i Linköping kan bygga tusentals nya bostäder är av stor betydelse för hela östgötaregionen. Det är orimligt att spela ut dessa båda intressen mot varandra. Regeringen och riksdagen måste lösa det allvarliga problem som uppstått. På så sätt kan Saab och Linköping fortsätta att utvecklas sida vid sida på det sätt som varit så framgångsrikt i över 60 år.

En liknande motion som denna behandlades av riksdagen under förra riksmötet. Civilutskottet kommenterade motionen på följande sätt i betänkande 2010/11:CU22:

Som framgår av ovanstående bakgrund har Boverket utarbetat en handbok till ledning för kommunernas planering av bostadsområden som är utsatta för flygbuller. De tolkningsproblem avseende tillämpningen av riktvärden m.m. som tidigare kan ha förekommit i sammanhanget har uppmärksammats av Riksrevisionen och även föranlett vissa ställningstaganden och åtgärder från regeringens sida. Regeringen har också framhållit att man följer utvecklingen vad gäller bullerfrågorna nära och upprätthåller en dialog med berörda myndigheter i syfte att skapa tydlighet och transparens i styrningen (se bet. 2009/10:CU26 s. 7–9). Utskottet kan konstatera att åtgärder redan har vidtagits av berörda myndigheter och regeringen när det gäller de frågor som föranlett motionen. Något tillkännagivande från riksdagen kan inte anses vara behövligt.

Problemet är att de åtgärder som vidtagits inte har lett till någon förändring av verkligheten. Situationen för Linköpings kommun, Saab AB, de som vill bygga bostäder i centrala Linköping och de som vill bo i nya bostäder i Linköping är exakt densamma som när den förra motionen skrevs för ett år sedan. Boverkets allmänna råd står fortfarande mot Naturvårdsverkets allmänna råd. Linköpings kommun vill fortfarande utveckla sin stadskärna. Saab AB vill fortfarande inte riskera att en kommande miljöprövning av dess verksamhet innebär ytterligare begränsningar med anledning av ny bostadsbebyggelse.

Det är uppenbart att frågan juridiskt sett är komplicerad. Sverige har myndigheter som självständigt ska tillämpa gällande rätt och utfärda allmänna råd, och olika myndigheter har i uppdrag att bevaka olika intressen. Detta kan dock inte få innebära att medborgare, kommuner och företag drabbas av allvarliga olägenheter till följd av att statens olika delar ger olika besked. När Boverket och Naturvårdsverket – som i flygbullerfrågan – motarbetar

Fel! Okänt namn på

varandra på ett sätt som skadar rättssäkerheten för medborgare, kommuner och företag är det angeläget att säkerställa att statens alla delar ger ett och samma besked.

Stockholm den 5 oktober 2011

Andreas Norlén (M)

Finn Bengtsson (M)

Karin Granbom Ellison (FP)

Gunnar Axén (M)

Staffan Danielsson (C)

Yvonne Andersson (KD)

Betty Malmberg (M)